

Praktijkvoorbeelden van slimme en creatieve huisvesting voor buitenschoolse opvang

Steeds meer kinderen van de basisschool maken gebruik van buitenschoolse opvang. Er moeten daarom ook steeds meer locaties voor buitenschoolse opvang (bso) komen. Dat is soms niet eenvoudig. Maar het *kán* wel. Hier vindt u praktijkvoorbeelden voor een slimme en creatieve aanpak om de bso in uw school of gemeente te huisvesten. Heeft u ook een aansprekend praktijkvoorbeeld of een goede tip voor huisvesting van nieuwe bso-locaties? Laat het dan weten op www.schoolenopvang.nl

De praktijkvoorbeelden

1. Samen sterker in Utrecht

De drie grootste onderwijskoepels voor het basisonderwijs in de gemeente Utrecht hebben hun krachten gebundeld om de buitenschoolse opvang mogelijk te maken die scholen vanaf augustus 2007 moeten aanbieden. Dat brengt schaalvoordelen met zich mee, en het leidt tot bso-oplossingen op wijk- en buurtniveau. Sommige scholen ontwikkelen één gezamenlijk bso-aanbod. Andere kiezen juist voor een gedifferentieerd aanbod, zodat op elke locatie een andere leeftijdsgroep kinderen terecht kan voor bso. Dat is goed voor de scholen, maar ook voor de betrokken kinderopvangonderneming. Die kan met een gezamenlijke voorziening voor verschillende scholen een beter en meer leeftijdspecifiek bso-programma opzetten.

De Utrechtse onderwijskoepels hebben daarnaast opdracht gegeven om voor de langere termijn een convenant uit te werken met de gemeente en de lokale kinderopvangaanbieders. Doel van het convenant: een betere aansluiting tussen opvang en onderwijs in Utrecht. De gemeente moet de kinderopvang de mogelijkheid bieden om voor langere tijd bso-locaties te huren. Kinderopvangaanbieders moeten daar marktconforme huren voor betalen en het onderwijs zal met die extra inkomsten ook een extra inspanning doen om ruimte voor bso vrij te maken bij schoollocaties. "De belangen voor alle partijen en voor de inwoners van Utrecht zijn groot. Wij verwachten dat we gezamenlijk met de gemeente en de kinderopvangaanbieders tot sluitende afspraken komen", aldus Jan van der Klis van de Katholieke Scholenstichting Utrecht, die zich samen met Eric van Dorp (Stichting Openbaar Primair Onderwijs Utrecht) en Dick Israël (Stichting Protestants Christelijk Onderwijs te Utrecht) inzet voor het convenant.

Meer informatie over dit initiatief bij Ed Buitenhek, info@buitenhek.nl / 030-2875959.

2. Utrechtse specialisten bij elkaar

Het klinkt misschien niet zo spannend, maar het werkt wél: een brede ambtelijke werkgroep. De gemeente Utrecht heeft een dergelijke werkgroep in het leven geroepen om de problematiek en de oplossingsrichtingen voor de bso-huisvestingsproblematiek in beeld te brengen. Deze ambtelijke werkgroep bestaat uit specialisten van de afdelingen Onderwijs(huisvesting), Sport en Welzijn. Ze inventariseren de huidige en toekomstige knelpunten en bedenken daar samen met kinderopvangondernemers en onderwijsorganisaties concrete oplossingen voor. Zo wil de gemeente Utrecht het gebruik van sport- en scoutinglocaties voor bso stimuleren. Verder wil ze scholen helpen om extra bso-locaties te creëren. Dat is hard nodig: alle betrokken rekenen op een verdubbeling van de bso in enkele jaren tijd.

Meer informatie over dit initiatief bij Heleen van Dijk, h.van.dijk@utrecht.nl / 030-2862607

3. Boter bij de vis in Delft!

De gemeente Delft stimuleert de samenwerking tussen bso en Onderwijs. Zo heeft ze een speciale subsidieregeling ingesteld voor buitenschoolse opvang in of bij basisscholen. Als onderwijs- en opvangaanbieders zich extra inspannen om binnen een straal van 200 meter om de school buitenschoolse opvang te realiseren, dan kunnen ze een beroep doen op de regeling.

Daarnaast subsidieert de gemeente Delft de "Schoolschakelaar Ontwerpateliers". Dat is een initiatief van een architectenbureau en de gemeente. Het ondersteunt scholen en kinderopvangondernemers bij het uitwerken van:

- praktische oplossingen om te kunnen schakelen tussen school en opvang;

- ideeën voor interieurelementen / decorelementen voor binnen- en buitenruimte;
- ideeën voor kleine verbouwingen van de deelnemende scholen;
- ideeën voor nieuw te bouwen brede scholen.

Delft scheidt op verschillende manieren ruimte voor onderwijshuisvesting. In alle plannen voor nieuw- en verbouw van onderwijshuisvesting houdt de gemeente bijvoorbeeld 'automatisch' rekening met extra vierkante meters voor bso en/of peuteropvang. Om de investeringskosten te kunnen dekken, sluit de gemeente 5-jarige huurovereenkomsten met de kinderopvangondernemers, met een optie voor een verlenging met nog eens 5 jaar.

Als het kan – bijvoorbeeld omdat het aantal leerlingen de komende jaren terugloopt – sluit de gemeente ook bij bestaande scholen langdurige huurcontracten af met kinderopvangondernemers. Uiteraard gebeurt dat in goed overleg met de gezamenlijke schoolbesturen.

Meer informatie over deze initiatieven bij Theresia Kanij, tkanij@delft.nl / 015-2602313

4. Besturen is vooruitzien in Rotterdam, Zoetermeer en Breda

De meeste ouders willen buitenschoolse opvang bij voorkeur in of bij school. Het is dus logisch dat in de plannen voor onderwijshuisvesting standaard rekening gehouden wordt met (ruimte voor) buitenschoolse opvang.

Rotterdam doet dat in zijn Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Rotterdam 2006-2010 (zie:

<http://www.bds.rotterdam.nl/content.jsp?objectid=158121>). Daarin gaat de gemeente expliciet in op de uitwerking van de motie Van Aartsen/ Bos en de gevolgen ervan voor het gemeentelijk beleid voor onderwijshuisvesting. Ook Breda geeft bij de uitwerking van het meerjarenplan onderwijshuisvesting basisonderwijs 2007-2010 de ontwikkeling van bso een belangrijke plaats. Dat bleek uit de reactie op de Raadsragen (zie:

www.breda.nl/index.php?mediumid=1&pagid=&stukid=42868&onderdeel=bri&simaction=content&rubriek_id=116&fontsize=12] over buitenschoolse opvang.

Marcel Leeuwenburgh van de gemeente Zoetermeer vertelt wat zijn gemeente doet om meer bso-locaties te vinden: "Dat gebeurt in nauw overleg met de betrokken schoolbesturen en de kinderopvangondernemers. Waar mogelijk maken we gebruik van leegstand bij scholen. Omdat we niet zoveel leegstand hebben, maken schoolbesturen en kinderopvangondernemers daarnaast combinaties met speellokalen en aula's. Verder kunnen de lokalen van de onderbouwleerlingen ingezet worden voor de bso van jonge leerlingen. Voor de langere termijn zien we nu al dat er rekening gehouden wordt met deze ontwikkeling in nieuwbouw- en verbouwplannen. Soms gebruiken twee scholen één speellokaal. Hoe dan ook: alleen als gemeente, schoolbesturen en kinderopvang goed samenwerken, kunnen we passende oplossingen vinden."

Meer informatie over de inzet van de gemeente Zoetermeer via Marcel Leeuwenburgh / M.L.Leeuwenburgh@zoetermeer.nl

5. Groningen gebruikt een passer

Cathy Boltje, directeur van SKSG Kinderopvang, heeft een samenwerkingsovereenkomst getekend met de Groningse School Vereniging (GSV). De kinderen van de GSV-school worden voor een deel opgevangen in de locaties van SKSG Kinderopvang. Maar de GSV wil ook binnen de school professionele opvang bieden. Niet alleen in de gemeenschappelijke ruimtes, zoals de aula, maar ook in de klaslokalen. Daarom worden de lokalen zowel voor onderwijs als voor buitenschoolse opvang geschikt gemaakt. Om aan de vraag te voldoen, gaat SKSG Kinderopvang op zoek naar aanvullende opvanglocaties in Groningen. Bij die zoektocht gebruikt SKSG de oude vertrouwde passer. Cathy Boltje: "We plaatsen een passerpunt op de school, maken een cirkel van 500 meter rondom de school, en stropen alle accommodaties daarbinnen af. Multifunctionele gebouwen, kerkzaaltjes, sportaccommodaties, speeltuinverenigingen, buurthuizen, enzovoort. Bij voorkeur zoeken we "te delen ruimten" omdat de bso vooral op de maandagmiddag, dinsdagmiddag, donderdagmiddag en natuurlijk in de vakantieperiode gebruikt wordt".

Meer informatie over SKSG Kinderopvang is te vinden op www.sksgkinderopvang.nl

6. Een goed koppel

Een leuk clubgebouw op een markante locatie voor een minimaal budget (€ 375.000, - aan bouwkosten). Dat is de Blauwe Piranha (locatie Steur) in Amersfoort, een bso-locatie van de landelijke kinderopvangorganisatie SKON. De bso is gevestigd in het scoutinggebouw Sint Ansfriidus. De bso-kinderen (8 tot 12 jaar) delen de locatie met de kinderen van de scouting. Elke van de twee bso-

groepen heeft een eigen groepsruimte. Daarnaast is de grote zaal een uitwijkruimte voor sport en spel. Buiten liggen mooie speelterreinen waar de kinderen eindeloos kunnen ravotten.

Ook het ontwerp en de bouwkosten van het clubgebouw voor Scouting en bso zijn de moeite waard. Architectenbureau TECT heeft bijzondere aandacht besteed aan de materialen, het multifunctionele ruimtegebruik en de stedenbouwkundige inpassing. De efficiënte en multifunctionele ruimte-indeling heeft het project ook financieel haalbaar gemaakt. Door een slimme plattegrond kunnen Scouting en bso de verschillende ruimten op verschillende tijden gebruiken. Ook de GGD is te spreken over deze locatie. In haar laatste rapport meldt zij: "Het gebouw waarin de buitenschoolse opvang zich bevindt, is bijzonder van aard. Tijdens de inspectie viel het de GGD op dat de kinderen veel plezier hadden en leuk contact met de beroepskrachten hadden."

- **Nadere informatie en fotomateriaal van deze locatie is te vinden op:** www.tect.nl/index.php?cid=1&pid=16&projectid=124 en www.skon.nl
- **Meer informatie samenwerkingsvoorbeelden van Scouting en buitenschoolse opvang is te vinden op:** www.speelruimte.scouting.nl/accommodaties/gebouwen/multifunctioneel.htm
- **Meer informatie over voorbeelden van sportverenigingen die samenwerken met een buitenschoolse opvang zie:** www.kampong.nl; www.bredeschool.nl; www.sport.nl/vereniging/2829307; www.nisb.nl.

7. Ruimte delen in Utrecht

De Maliebaanschool in Utrecht heeft ruimte gevonden voor bso door aula en enkele andere gemeenschappelijke ruimten te delen met de kinderopvang. De bso-capaciteit in deze school groeit het komende jaar van 30 naar maximaal 50 kindplaatsen. Schoolleider Judith van der Zeeuw vertelt dat de samenwerking met de kinderopvangaanbieder niet vanzelf gaat. "Het gezamenlijk gebruik van ruimten beperkt beide samenwerkingspartners in de vrije bewegingsruimte. Je moet dus rekening houden met elkaar en dat betekent dat je elkaar snel moet informeren over knelpunten. Dat voorkomt ergernis. Zo kan de school met het bso-aanbod zich nog beter profileren. Mijn tip is dan ook: maak vooraf goede afspraken, en bespreek tussentijds knelpunten - hoe klein ook - zo snel mogelijk met elkaar."

Ook Ans van Hoof, directeur van Ludens, de kinderopvangaanbieder bij de Maliebaanschool, erkent dat samenwerking staat of valt met goede communicatie. "Wij zijn zeer tevreden over de samenwerking met de Maliebaanschool. Maar veel belangrijker is dat ook de ouders en kinderen tevreden zijn met de bso. Met de extra ruimte in de Maliebaanschool kunnen we samen nog meer ouders en kinderen van dienst zijn. Daar doen we het voor!"

- **Meer informatie over de Maliebaanschool is te vinden op** www.maliebaanschool.nl
- **Meer informatie over Ludens is te vinden op** www.ludens.nl

8. Een Kindercaravan in Schiedam

De Annie M.G. Schmidt School in Schiedam heeft de primeur. Daar is in april 2007 de eerste Kindercaravan geplaatst. De Kindercaravan is een speciaal ontworpen wagen die een plek kan krijgen naast de school. De wagen voldoet aan de veiligheidseisen voor kinderopvang en is zo ingericht dat kinderen er goed in kunnen spelen. Er is zelfs een kleine speelzolder!

Het uitgangspunt bij de Kindercaravan is dat kinderen zoveel mogelijk buiten spelen. Tijdens de vakanties kan de caravan verplaatst worden naar een aantrekkelijke plek, voor activiteiten zoals sport, hutten bouwen, bomen klimmen etc., en om natuurkennis op te doen.

De Kindercaravan richt zich op kleinere scholen, tot 300 kinderen. Door de kleine afmetingen is de caravan geschikt voor maximaal 20 kinderen. De organisatie van de bso is in handen van de Kindercaravan uit Schiedam die met deze formule samenwerkt met andere kinderopvangaanbieders.

Meer informatie over de Kindercaravan is te vinden op www.kindercaravan.com

9. BoiNK bedenkt bso-box

Door de Belangenvereniging Ouders in de Kinderopvang (BoiNK) is de bso-box bedacht. Samen met het Waarborgfonds Kinderopvang hebben ze de box verder ontwikkeld. De bso-box is een eenvoudige en tijdelijke unit, die naast de school kan worden gezet. In combinatie met de ruimten in de school en het buitenspeelterrein vormt deze unit een volwaardige accommodatie en een goed alternatief voor aparte gebouwen voor bso. Voorwaarde is wel dat de bso ruimten in school kan gebruiken, zoals een speel/werklokaal, het sanitair, de gemeenschapsruimte en eventueel het gymnastieklokaal.

Meer informatie over de bso-box is te vinden op www.ruimtevoorkinderen.nl. **De eerste box wordt binnenkort geplaatst in Oirschot. Zie de site:**

www.waarborgfondskinderopvang.nl/Publicaties/Nieuwsbrief/17/bso.aspx.

10. Opvang in piepschuim in Oosterhout

Het Oosterhoutse schoolbestuur Deltaonderwijs ontwikkelde bso-huisvesting die wat langer meegaat: een piepschuim container, die wordt verbonden aan het speellokaal van de school. Drie basisscholen in Oosterhout experimenteren nu met de piepschuimcontainer, die de naam Deltabosunit heeft meegekregen (bos staat voor 'buitenschoolse opvang in speelzaal'). Loek Oomen, algemeen directeur van Deltaonderwijs, is de bedenker van de piepschuimunit. Enthousiast vertelt hij: "Dit is een uniek concept, waarmee we heel snel kunnen voldoen aan de verplichting om per 1 augustus buitenschoolse opvang aan te bieden. Het aanvragen van de bouwvergunning kost nog de meeste tijd. De unit zelf is in een week geïnstalleerd en dan kan de school 20 kinderen voor en na schooltijd opvangen".

De Deltabosunit, die 6 bij 3 meter groot is, wordt als het ware bij de school aangeschoven. Daarvoor moet een doorbraak worden gemaakt in de buitengevel van het speellokaal. De piepschuimwanden van de container zijn gemakkelijk passend te maken. Omdat het piepschuim (EPS) goed isoleert, is er geen aanvullende verwarming nodig. De unit bevat alles wat de bso nodig heeft: een keukentje met vaatwasmachine en magnetron, twee computerwerkplekken en verrijdbaar meubilair. "De leidster rolt het materiaal naar buiten en richt het speellokaal snel in als een gezellige huiskamer", zegt Oomen. "Het speellokaal wordt aan het begin en aan het eind van de dag toch niet gebruikt, want de groepen starten en eindigen altijd in de klas. Daarom is dit een efficiënte oplossing". De unit wordt aangesloten op stroom, water en internetvoorzieningen van de school.

In tegenstelling tot de bso-box gaat het hier niet om een tijdelijke oplossing. De Deltabosunit gaat 15 jaar mee. (Zie voor de volledige omschrijving Special Kernthema Huisvesting VOS/ABB, april 2007).

11. Eindhoven: de SPIL waar het om draait

De gemeente Eindhoven heeft als beleidsdoelstelling opgenomen dat in 2015 alle 57 basisscholen in de gemeente - openbaar en bijzonder - zijn omgebouwd tot zogenaamde SPIL-centra. Dat zijn centra waarin basisonderwijs, kinderopvang en mogelijk jeugdzorg zijn ondergebracht. Henri Koolen van de gemeente Eindhoven: "We vinden het belangrijk om een ononderbroken ontwikkelingslijn voor 0-12-jarigen te creëren omdat we denken dat dit beter is voor de kinderen en hun ouders. Problemen kunnen we zo vroegtijdig aanpakken. De zeven schoolbesturen, de kinderopvang, het welzijnswerk en de jeugdgezondheidszorg – ze denken en doen allemaal mee via de regiegroep SPIL-centra.

Om de nieuwe voorzieningen onder te brengen, zet de gemeente nieuwe gebouwen neer. Daarnaast onttrekt ze lege ruimten aan de onderwijsbestemming. De consequentie is wel dat als het aantal leerlingen de komende jaren toeneemt, er nieuwe onderwijsruimte gevonden moet worden.

Het schoolbestuur is eigenaar van het bso-gedeelte en verhuurt dit 10 jaar lang aan de kinderopvangondernemers, tegen een marktconforme huur. Daardoor wordt het voor hen interessant in de ruimte te investeren. De gemeente - als economisch eigenaar - heeft een vaststellingsovereenkomst met het schoolbestuur, behoudt het claimrecht op ruimten, maar ziet daar in de overeenkomst voor 10 jaar van af. De gemeente investeert in bouw en verbouw van de SPIL-centra en neemt daarbij een vastgoed- en debiteurenrisico. De investeringen en de risico's worden jaarlijks afgewogen.

Meer informatie over het SPIL-beleid: Henri Koolen 040-2382704 / h.koolen@eindhoven.nl (zie ook Nieuwsbrief maart 2007, Werkgroep Onderwijs Kinderopvang op de site: www.boink.info.